

Algol

PERSEUS

Capella

KUSKEN

GIRAFFEN

NR 33

CASSIOPEIA

POLARIS

CEPHEUS

LILLA
BJÖRNEN

STORA
BJÖRNEN

DRAKEN

● Vega

STOCKHOLMS
AMATÖRASTRONOMISKA
KLUBB

S.A.K. & Polaris

POLARIS Nr: 33 utges av Stockholms Amatörastronomiska Klubb.

POLARIS utsändes kostnadsfritt till alla medlemmar i klubben. Medlem blir Du genom att sätta in årsavgiften 20 kr för 1981 (10 kr om Du är under 26 år) på klubbens postgiro nr: 70 87 05 - 9. Alla medlemmar under 26 år ombes skriva födelseår på postgirotalongen. Som medlem får du även komma på alla åöten (föredrag, frågesporter, bildvisningar, observationskvällar m.m.) som klubben anordnar. POLARIS utkommer med 4 nummer årligen.

Vill du fråga något så vänd dig till:

Stockholms Amatörastronomiska Klubb
c/o Odd Bolin, Armfeltsgatan 7, 115 34 Stockholm
tel: 08-613734

POLARIS Nr 33 1981

Innehåll:

Omslag.....	1
S.A.K., Innehåll, Till medlemmarna.....	2
Tips av Odd Bolin.....	3
Fåtöljobservation av planeter av Göte Flodquist.....	5
Astronomisk Almanacka för hösten 1981.....	6
Orionnebulosan, fotografi av Tomas Jürisoo.....	8

Till Medlemmarna!

Hej, och välkomna tillbaka från semestrar och sommaräventyr. Himlen börjar bli mörk igen och observerandet tar ny fart. Med detta nummer följer vårt späckade höstprogram och jag hoppas att Ni ska finna det trevligt och innehållsrikt. Nytt för i år är att de som vill efter höstens sammanträden (se program) samlas och äter en bit på en lämplig restaurant, jag hoppas att många kan följa med så vi lär känna varandra lite bättre. Första programpunkten i höst är en utflykt till Uppsala observatorium redan den 12 september. Vidare så har vi observationskväll varje klar onsdag under hela hösten. Omväxlande i Gamla Observatoriet och i Saltsjöbaden.

Det kommer att bli en bra höst! hälsar Er redaktör
JOHAN SCHILDT

Tips

Ett ofta uttryckt önskamål från många klubbmedlemmar är att få tips om var man kan få tag i olika typer av utrustning, vilka böcker som behandlar en viss sak etc.

Jag har här kortfattat tänkt försöka besvara några av de frågorna, t.ex. angående litteratur, företag som säljer astronomisk utrustning m.m. Förteckningarna är inte på något vis fullständiga eller helt objektiva, det skulle i många fall göra dem alldeles för långa, utan jag har efter eget omdöme valt ut vad jag tycker är bra.

I detta nummer av Polaris presenterar jag till att börja med ett antal böcker, av det numera så vanliga populärvetenskapliga slaget, som behandlar astronomi i allmänhet. Större delen är på svenska, men del engelska böcker nämns också. Utbudet är ju som i de flesta andra fall avsevärt större på engelska.

Enbart nyare böcker som ännu går att få tag i via en vanlig bokhandel eller genom en utländsk firma har medtagits. Dock kan jag varmt rekommendera ett besök i något antikvariat där man ofta kan hitta roliga och billiga böcker till ett rimligt pris. Många gamla böcker innehåller inte de senaste rönen men kan vara nog så intressanta ändå.

De med ett kryss markerade engelska böckerna finns att köpa från Sky Publishing Corporation, 49 Bay State Rd, Cambridge, Mass. 02238, USA. Sänd då med en check i US dollar i ett brev där ni talar om vad ni önskar. Företaget är mycket pålitligt vad det gäller leveranser.

Övriga böcker kan införskaffas från en väl sorterad bokhandel, t.ex. Almqvist & Wiksell eller Nordiska Bokhandeln i Stockholm.

SVENSKA BÖCKER

Astronomi. En av de mest vittomspännande böcker som utgivits om astronomi, utan att för den skull på något sätt bli ytlig. Den behandlar på ett mycket initierat och lättfattligt sätt i stort sett alla områden inom astronomin. Den kan verkligen rekommenderas. Ett praktverk i ordets rätta mening.
Bonniers 1978. 495 sidor. Ca-pris 280:-

Boken om Rymden. En allmän introduktion till astronomin, med många snygga bilder Utmärkt för den som tidigare aldrig läst något i ämnet.

Naturvetenskapliga Forskningsrådet 1977. 36 sid. Ca-pris 30:-

Stjärnor och stjärnbilder. J. Klepesta. En bra introduktion till stjärnhimlen.

När Var Hur-serien 1977. 286 sidor. Ca-pris 100:-

Astronomi och Astrofysik. Gunnar Larsson-Leander.

En bok för den som är intresserad av att träna lite djupare, och inte är rädd för ganska mycket matematik och fysik. För att verkligen få ut något ska man nog helst ha läst matematik på högskolenivå.

1971. 353 sidor. Ca-pris 240:-

Allemans bok om Astronomi. T. Maloney. En utmärkt bok både för den rena nybörjaren och den som redan hunnit lära sig en del. Allemans Förlag 1977. 96 sidor. Ca-pris 35:-

Planetererna och Universum. Patrick Moore. Moore är en mycket bra och välrenommerad astronomiskribent, och det här verket håller hans vanliga höga klass. Men dyrt är det!
1978. 192 sidor. Ca-pris 300:-

Astronomin i vår tid. Åke Wallenquist. Prof. Wallenquist är nog den främste popularisatorn av astronomi som vi har här i landet. Han har många bra böcker bakom sig. Den här följer i samma spår och ger en utmärkt överblick av var astronomin står idag.
Prismaserien 1975. 219 sidor. Ca-pris 100:-

Astronomiskt lexikon. Åke Wallenquist. En verkligt användbar bok. Här kan man slå upp det mesta som har med astronomi att göra. Rekommenderas starkt. En ny utökad upplaga kommer under hösten 1981.
Prisma 1973. 246 sidor.

Våra grannar i Rymden. Åke Wallenquist. Ger en fyllig beskrivning om vad vi vet om planetsystemet. Upptäckterna från Voyager- och Pioneer Venus-sonderna ingår ej.
Prismaserien 1975. 219 sidor.

Astronomisk Årsbok. Den enda astronomiska årsboken på svenska. Innehåller artiklar både av professionella och amatörer. Den är bra och verkar bli bättre för varje år.
Bokförlaget Inova (utk. 1/12 varje år) Ca-pris 20:-

ENGELSKA BÖCKER

*Astronomy a Handbook.** Günter D. Roth. En klassiker. Behandlar alla typer av objekt och fenomen på stjärnhimlen, liksom alla typer av instrument och metoder en amatör kan använda. Ett måste för de aktivt observerande.
560 sidor Ca-pris 20 US\$. Best.nr: 11211.

Cosmos. Carl Sagan. Utgavs i samband med att en påkostad TV-serie med samma namn sändes i USA. Sagan är antagligen en av vår tids främsta populärvetenskapliga författare.
1980. 365 sidor. Ca-pris 150:-

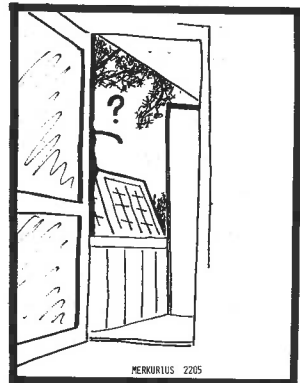
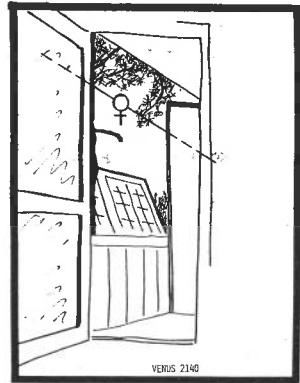
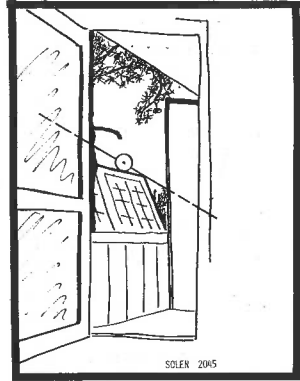
*Earth, Moon and Planets.** Fred Whipple. En grundläggande introduktion till planetsystemet. Ganska gammal men fortfarande aktuell.
297 sidor. Ca-pris 20 US\$. Best.nr: 24000.

Planets and Moons. W.J.Kaufmann III. En bra introduktion till vårt solsystem
1979. 240 sidor. Ca-pris 140:-

Stars and Nebulas. W.J.Kaufmann III. Samma serie som ovanstående bok, och lika bra.
1978. 204 sidor. Ca-pris 90:-

FÄTÖLJOBSEKATION AV PLANETER
81-05-29 av Göte Flodqvist.

Ett stökigt tandläkarbesök tidigare på dagen gjorde psyket och kroppen icke inställt på mer krävande aktiviteter. Satt i skönaste fåtöljen och lät tankarna vandra fritt. Dock såg jag genom balkongdörren att solen befann sig i närheten av en takås vid 2045 tiden. Noga räknat mitt på, och med randen vilande på åsen. Ett bra referensmärke. Och, skulle inte Venus och Merkurius vara observerbara? Kontroll i Sky & Teleskope. Det stämde. En snabb uträkning av passagetider och höjder gav att planeterna skulle kunna passera den glugg som syntes från fåtöljen, men med ett litet frågetecken för Merkurius. Venus skulle passera c:a 2140 och 2° ovanför solen. Merkurius c:a 2210 och 3° . Nå, solen vandrade vidare ut till höger. Vid 2130 började jag bevaka området ovan grenen mer noga. Bekvämt tillbakalutad med en 12x80 kikare på stativ framför mig. Och se, Venus sågs klart och tydligt (2136). När väl positionen var funnen blev den lätt att finna igen. Även Venus försvann ut till höger, bakom min grannes balkongavbalkning. Så inväntades Merkurius. Dess lägre ljusstyrka gör den svårare att se på de fortfarande ljusa kvällshimlen. Från fåtöljen kan endast c:a 12 min. bana observeras, utan alltför gymnastiska rörelser. Och p.g.av att barrklädda grenar fanns i det intressanta området gjordes avsteg från fåtöljobserverandet. D.v.s. jag gick ut på balkongen och efter en stund sågs Merkurius (2202) Gjorde några försök från fåtöljen men misslyckades. Så var den kvällens astronomiska insats till ända. (Alla tidsangivelser är s.k. sommartid.)

Astronomisk almanacka

SEPTEMBER 1981

Dat. Tid (Mez) *Alla tider är normaltid. Önskas sommartid lägg till 1 tim.*

10	19	Merkurius 3.6° S om Saturnus.
13	19	Merkurius 2.8° S om Jupiter.
14	4.09	Fullmåne, Vattumannen.
14	3.25	Algolminimum.
17	0.14	Algolminimum.
17	5	Månen närmast jorden, Dm: 32'41", Valfisken.
19	21.02	Algolminimum.
20	20.47	Månen i sista kvarteret, Orion.
23	4.05	Höstdagjämningen. Dag och natt lika långa.
23	17	Merkurius största östliga elongation, 26°.
24	4.45	Mars 10' från Månen. Ockultation i Afrika, Asien.
28	5.07	Nymåne, Jungfrun.
30	1	Vesta 0°4 S om Månen.
30	2	Merkurius 9° S om Månen.

OKTOBER 1981

1	18	Månen 7° NNW om Venus.
2	10	Uranus 4° S om månen.
3	2	Månen fjärmast, Dm: 29'29", Skorpionen.
4	5.06	Algolminimum.
4	14	Neptunus 1°7 S om månen.
6	5	Saturnus i konjunktion.
6	8.45	Månen i första kvarteret, Skytten.
7	1.54	Algolminimum.
7	11	Venus 2° S om Uranus.
9	22.43	Algolminimum.
10	19	Giacobiniderna har maximum.
12	19.32	Algolminimum.
13	13.49	Fullmåne, Fiskarna.
14	6	Jupiter i konjunktion. Avst.fr.solen 6.449 AE.
15	3	Månen närmast jorden, Dm:33'09", Väduren.
16	18	Venus 2° NNW om Antares.
16	20	Månen 0.9° N om Aldebaran.
17	19	Pluto i konjunktion. Avst. fr. solen 30.964 AE.
18	12	Merkurius i undre konjunktion. Avst. 0.668 AE.
20	2	Mars 1° NNÖ om Regulus.
20	4.40	Månen i sista kvarteret, Tvillingarna.
20	7	Merkurius 2° S om Jupiter (4° V om Solen)
21		Orioniderna har maximum.
26	5	Månen 2.2° NNÖ om Saturnus.
27	3	Merkurius i perihelium.
27	3.36	Algolminimum.
27	21.13	Nymåne, Jungfrun.
30	0.25	Algolminimum.
30	17	Månen fjärmast jorden, Dm:29'25", Skorpionen.
31	21	Neptunus 1°4 S om månen.

NOVEMBER 1981

1	3	Venus 6° S om månen.	
1	21.14	Algolminimum.	
3	5	Merkurius största västliga elongation (19°).	
4	18.03	Algolminimum.	
5	2.09	Månen i första kvarteret, Stenbocken.	
6	5	Merkurius 1° N om jupiter.	
7	6	Alla 4 jupitermånarna på jupiters östsida.	03124
7	20	Tauriderna har maximum.	
11	3	Venus största östliga elongation (47.2°).	
11	23.26	Fullmåne, Väduren.	
12	12	Månen närmast jorden, Dm:33'28", Oxen.	
16	5.19	Algolminimum.	
17	1	Leoniderna har maximum.	
18	15.54	Månen i sista kvarteret, Lejonet.	
19	2.08	Algolminimum.	
20	3	Mars 2° S om månen.	
21	5	Alla 4 jupitermånarna på jupiters östsida.	01(23)4
21	22.57	Algolminimum.	
22	4.30	Månen 7° NV om Saturnus.	
22	20	Uranus i konjunktion. Avst: 19.834 AE.	
24	19.46	Algolminimum.	
26	15.38	Nymåne, Skorpionen.	
26	22	Månen fjärmast jorden. Dm: 29'23", Skorpionen.	
27	16.35	Algolminimum.	
28	5	Neptunus 1°3 N om månen.	
29	10	Merkurius 8° S om saturnus.	
30	18.45	Venus 3° S om månen.	

S U A A - K O N G R E S S

MISSA INTE ÅRETS SUAA-KONGRESS!

DEN ÄGER RUM I BORLÄNGE 19-20 SEPTEMBER 1981.

TRE PROFFSFÖREDRAG OCH ETT FLERTAL AMATÖRANFÖRANDE.

UTFLYKT TILL BL.A. ETT AMATÖROBSERVATORIUM.

DET KOSTAR ENDAST 90:- INKL. KONGRESSMIDDAG.

SKYND DIG MED DIN ANMÄLAN TILL:

HANS LUNDSTRÖM, MATRISVÄGEN 21, 791 44 FALUN

TEL: 023/32585 (KVÄLLSTID)

NÄSTA POLARIS UTKOMMER C:A VECKA 49

PRESSTOPP 5/11-1981

REDAKTIONENS ADRESS:

Johan Schildt
Gubbkärrsbacken 23
161 51 Bromma

tel: 08-379440